

SABATO

30
01

DE
TIJD

HET WEEKENDMAGAZINE VAN

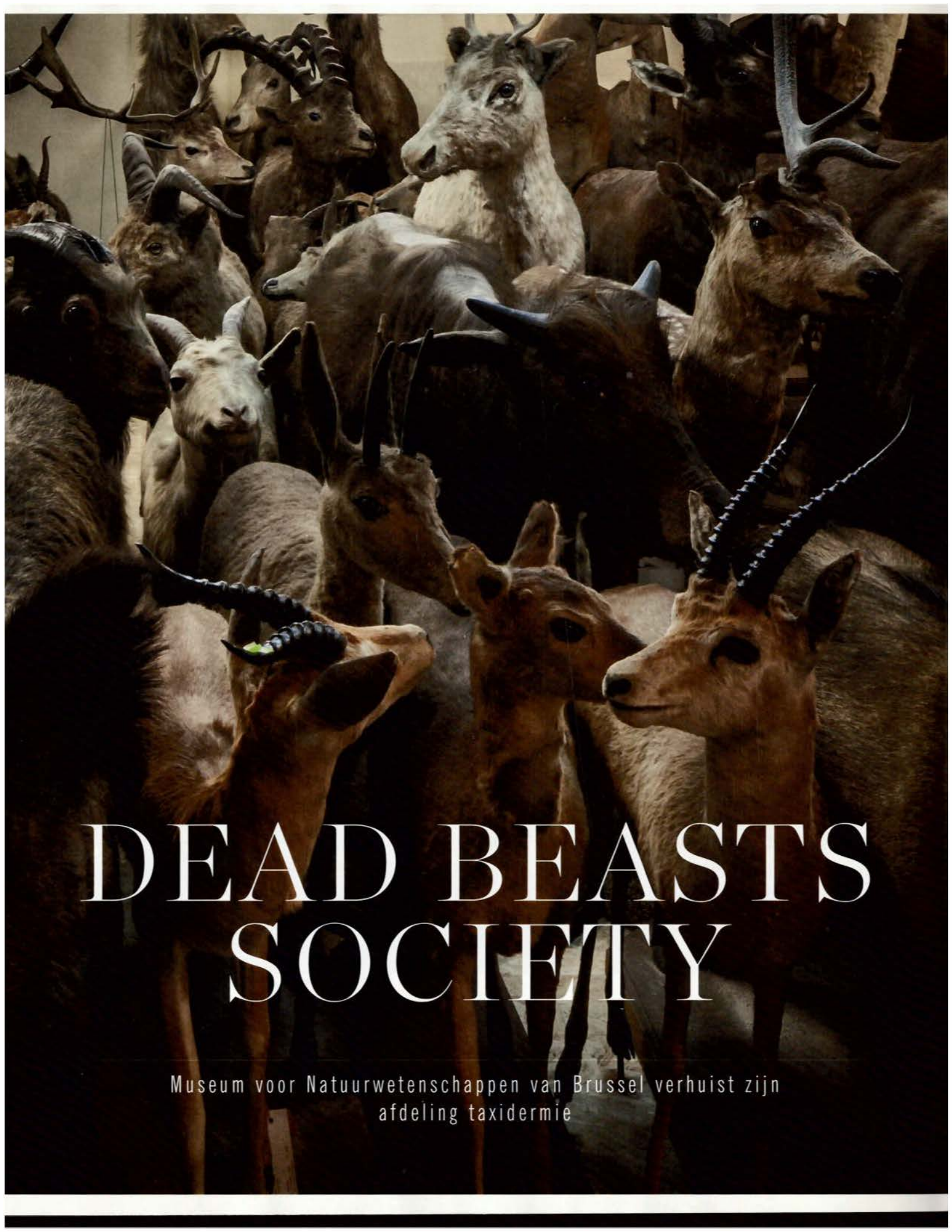
Safari
NAAR **BOTSWANA** MET DE
DUURSTE WILDLIFEGIDS TER WERELD

Nu of nooit
5 BESTEMMINGEN WAAR
JE NIEMAND TEGENKOMT

3 TO GO-BESTEMMINGEN
DIT JAAR + STIJLTIPS

DE ARK VAN CHRISTOPHE DE MEY
HET BRUSSELS
NATUURHISTORISCH
MUSEUM VERHUIST
ZIJN BEESTEN

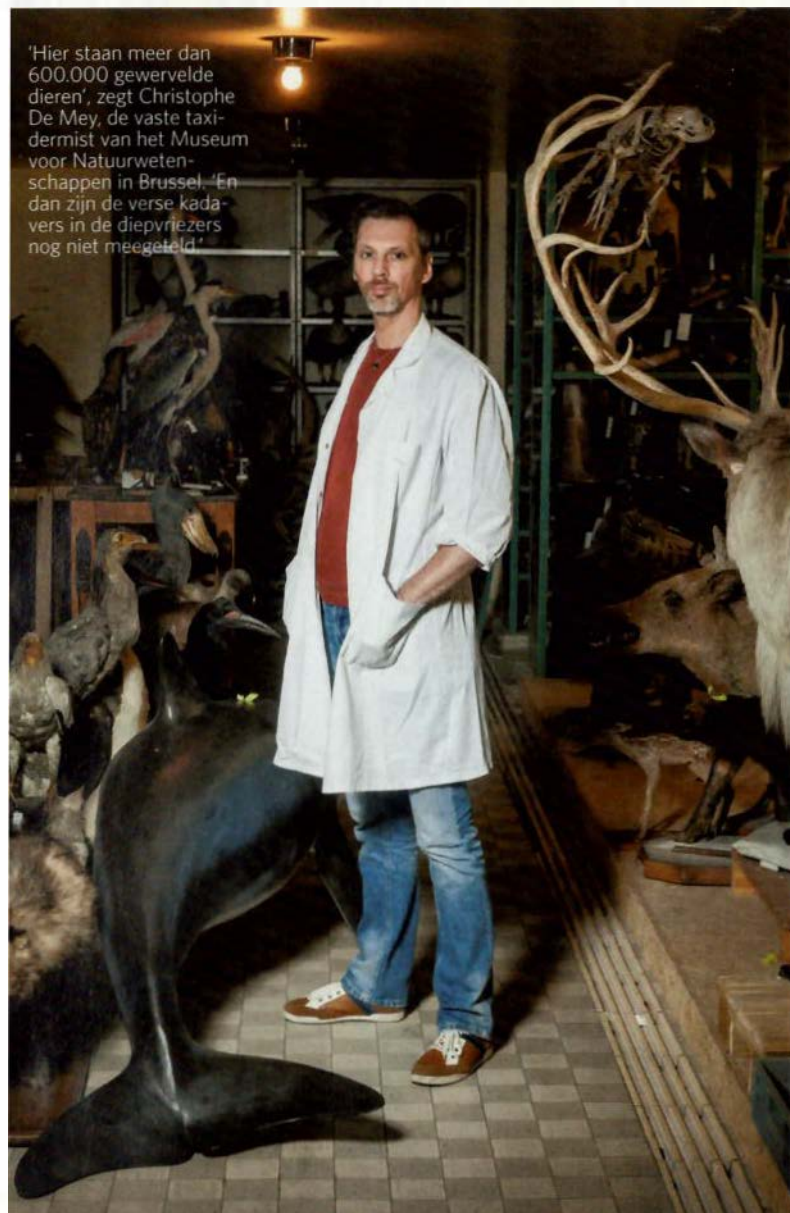

DEAD BEASTS SOCIETY

Museum voor Natuurwetenschappen van Brussel verhuist zijn
afdeling taxidermie

'Hier staan meer dan 600.000 gewervelde dieren', zegt Christophe De Mey, de vaste taxidermist van het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel. 'En dan zijn de verse kadavers in de diepvriezers nog niet meegeteld.'

Bijna 20 verdiepingen vol opgezette dieren telt het Museum voor Natuurwetenschappen, in de schaduw van het Europees Parlement in Brussel. Een deel van die gigantische stock verhuist in februari naar een nieuw lab. Sabato hielp de verticale zoo inpakken.

TEKST: THIJS DEMEULEMEESTER
FOTO: TIM VAN DE VELDE

Kunstverhuizers of pianoverhuizers kennen we al, maar faunaverhuizers? Het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel kan er de komende weken nochtans enkele gebruiken: enkele honderden opgezette of nog te restaureren dieren moeten dringend verkast worden. 'Hoeveel er hier precies staan? Meer dan 600.000', zegt Christophe De Mey, sinds tien jaar de vaste taxidermist van het museum. 'We hebben hier vogels, vissen, amfibieën, reptielen en zoogdieren, maar evengoed dierenhuiden, skeletten, schedels, schilden en eieren.'

Het gros wordt bewaard in 12.000 lades en 35.000 bokalen op alcohol. En dan zijn de verse kadavers in de diepvriezers nog niet eens meegeteld. 'Er liggen nog heel veel dieren te wachten op een behandeling. Elke week komen er nog bij van de Antwerpse Zoo, van privéverzamelaars of dierenrevalidatiecentra', zegt De Mey. 'Tel daarbij nog de ongeveer honderd collectiestukken uit het Afrikamuseum in Tervuren die we mogen restaureren. Ook voor het Zwin en het Kasteel van Gaasbeek zijn we dieren aan het prepareren.'

GEDAAN MET DE KOLONIALE CHARME

Volgende maand verhuist de taxidermieafdeling van het Museum voor Natuurwetenschappen naar een state-of-the-art lab even verder op het museuunterrein in hartje Brussel. 'Daar

kunnen we 3D-mallen printen, waarop we de dierenhuiden kunnen spannen. Een enorme vooruitgang', zegt De Mey enthousiast. 'Nu boetseren we die vormen nog zelf in polyurethaan, op basis van een afgietsel. Of we kopen de kunstbody's, vorgeemaakt in piepschuim. Diezelfde firma verkoopt trouwens ook glazen kunstogen. Voor elke diersoort kan je

die apart bestellen uit een enorme catalogoog.'

Inderdaad, de infrastructuur van de taxidermieafdeling is niet langer up-to-date. De dissectietafels, archiefruimtes en looitostellen zijn verouderd. Net als het classificatiesysteem: elk dier wordt op de computer én op ouderwetse steekkaarten ingevoerd. Maar tegelijk hangt hier zo veel koloniale charme dat een verhuizing bijna als moord aanvoelt. →

Behalve opgezette dieren heeft het Museum voor Natuurwetenschappen ook skeletten, schedels, dierenhuiden, schil-
den en eieren in voorraad.

Taxidermie is een regelrechte hipsterhobby geworden. 'De aanvragen voor stageplaatsen blijven maar binnenlopen. Wie had dat gedacht voor zo'n *luguber beroep*?'

De vergeelde labtegeltjes, de oude dissectie-tafels en de gigantische glaspartijen maken het tot een perfecte filmlocatie. Hier stroopt, ontvleest, ontvet, looit, wast, droogt, vult, monteert, naait en beschildert de taxidermist-van-dienst al 170 jaar stoffelijke overschotten tot ze er weer 'levensecht' uitzien.

FOTOGENIEK

De authentieke dierenarchieven zijn zo mogelijk nog fotogenieker. Rekken vol vogels staan er klaar om ooit nog eens bestudeerd te worden. In de gangen lopen we langs een erehaag van skeletten onder plastic, een opgezette leeuw en een te restaureren olifant. Even verderop liggen hertengeweien in één klunten door elkaar. En zowat overal tussen-in: verdelgpotjes voor de museumkever, dé vijand van opgezette insecten- en dierencollecties.

Op een andere verdieping ontdekken we een meute wilde dieren, samengedromd in een

onmogelijke savannescène. Een eskimoper-sonage in papier-maché zit er verweesd bij. Hij ziet de bui al hangen: samen met de antilopes, gemzen, bizons, everzwijnen en reeën passeert hij binnenkort het selectiecomité. 'Van overtollige specimen of te beschadigde dieren recupereren we zo veel mogelijk, bijvoorbeeld de veren van vogels. Ik moet stuk per stuk bekijken wat ik nog kan restaureren. En wat nog de moeite is om te bewaren', zegt De Mey. 'Omwillen van de veiligheid worden af en toe dieren verbrand. Bijvoorbeeld wanneer ze met arsenicum zijn behandeld. We kunnen niet alles houden. Maar verhandelen mag niet, ze zijn federaal museumbezit, en dus van de staat. Of ze zijn ooit geschenken door particulieren.'

De Mey en zijn stagiairs zetten niet alle fauna op zoals wij die het best kennen: opgevuld en gemonteerd op een sokkeltje, in een natuurlijke pose. De meeste dieren zijn gewoon 'bulk': ze zijn niet opgezet in een actieve houding, maar gewoon 'opge- →

Elk dier draagt een etiket met
Latijnse benaming, geslacht,
vindplaats, doodsoorzaak,
classificatienummer en herkomst.

baard' in rustpose. Alsof ze dood op de grond liggen. Ontelbare lades zijn ermee gevuld in het museum. 'Waarom we effectief 20 kerkuilen moeten houden? Omdat elk specimen nét iets anders is. Researchers kunnen er DNA- of morfologisch onderzoek op doen. Er is altijd wel een wetenschappelijke reden om er nog een extra in de collectie te hebben.' Elk apart dier draagt een etiket met Latijnse benaming, geslacht, vindplaats, doodsoorzaak, classificatienummer en herkomst. 'Als we niet weten dat een dier aan hepatitis is gestorven, kunnen we zelf besmet geraken', zegt De Mey. 'Sommige dieren komen van de Zoo van Antwerpen, waarvan we de hele historische collectie in bruikleen kregen. Tussen 1930 en 1960 kwam ook veel fauna uit de Congolese kolonie in onze museumverzameling terecht.'

KOLONIALE PROPAGANDA

Taxidermie ligt zelfs aan de bakermat van het Brusselse museum. Toen het Museum voor Natuurwetenschappen 170 jaar geleden werd opgericht, bestond de vaste collectie uit de privéverzameling opgezette gewervelde dieren van de stichter en eerste directeur. In de vroege 19de eeuw openden in grote westerse steden natuurhistorische musea. Taxidermie was een manier om alle zopas ontdekte diersoorten te bewaren en te catalogeren. Natuurhistorische musea toonden vanuit wetenschappelijk motief - hun collecties opgezette dieren aan het grote publiek. Al waren die beesten soms evengoed verdoken imperialistische propaganda, zeker wanneer ze in de kolonies gedood werden.

Taxidermie als decoratieve kunstvorm brak ongeveer tegelijk internationaal door. Cruciaal was de wereldtentoonstelling van 1851 in Londen. Zes miljoen mensen vergaapten zich aan 'antropomorfe' installaties met kaartende kikkers of rouwende katten. Ook beroemde taxidermieshops zoals Deyrolle in Parijs of The Jungle in Londen dateren van midden 19de eeuw. Sommige collectiestuk-

De meeste dieren zijn nét opgezette in een actieve houding, maar worden gewoon 'opgebaard' in rustpose. Alsof ze dood op de grond liggen.

Rechts: een erehaag van skeletten onder plastic en een te restaureren olifant.

verdiepingen vol opgezette
het Museum voor Natuur-
chappen. Zoals deze meute
edromd in een onmogelijke
cène. Een eskimopersonage
-maché zit er verweerd bij.

Het gros van de dieren wordt bewaard in 12.000 lades en 35.000 bokalen op alcohol. 'Elke week komen er nog bij van de Antwerpse Zoo, van privéverzamelaars of van dierenrevalidatiecentra.'

Alle dieren van het museum
passeren binnenkort het
selectiecomité. Stuk per stuk
wordt bekeken wat de moeite
is om te bewaren. *'Omwille
van de veiligheid worden af en
toe beesten verbrand.'*

ken uit het museum stammen ook nog uit die tijd. En dat is eraan te zien: ze lijken wel opgevulde sokken met mensenogen. 'Jij vindt sommige oude dieren hier lelijk opgezet? Ik begrijp dat. Maar je moet alles in zijn tijdgeest zien. In de 19de eeuw stond de wetenschap nog niet zo ver. Of waren de bewaringstechnieken nog niet zo goed. Vroeger vulde men de dieren met alles wat men kon vinden: stro, jute of watten. De meeste dieren werden opgezet met arsenicumpasta, als ontsmettingsmiddel. Dat was veel beter dan de producten waarmee we de dieren nu moeten opzetten. Maar arseen is uiteraard verboden. Als je oude stukken restaureert, is het altijd opletten geblazen.'

AANTREKKEN EN AFSOTEN

Tegenwoordig is taxidermie een regelrechte hipsterhobby. Sinds de 19de eeuw waren er nooit zo veel inschrijvingen voor amateurcursussen dieren opzetten. En De Mey voelt dat ook in zijn praktijk. 'De aanvragen voor stageplaatsen blijven maar binnenlopen. Er is plots heel veel aandacht voor taxidermie. Wie had dat gedacht voor zo'n luguber beroep, dat in België pas sinds 2014 officieel erkend is?', lacht hij.

In interieurs zijn opgezette dieren of opgeprikte vlinders - al dan niet onder stolpen - ook geen decoratiefout meer. Veilinghuizen organiseren gespecialiseerde taxidermievorkopen met recente én vintage exemplaren. En hedendaagse kunstenaars zoals Damien Hirst, Koen Vanmechelen, Wim Delvoye en Polly Morgan verwerken opgezette dieren in hun oeuvre.

'Een goeie taxidermist is evenveel bioloog als beeldhouwer', vindt De Mey. Veel dierlijks is er eigenlijk niet aan zo'n opgezet beest. Behalve de huid is al de rest een menselijke sculptuur. Is een opgezet dier dan een dier of eerder een kunstobject? Moeilijk te zeggen. Maar net dat hybride karakter maakt het zo aantrekkelijk. Of afstotelijk. Of allebei.

www.natuurwetenschappen.be